

พัฒนาการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน : กรณีศึกษากลุ่มหน่วยงานสนับสนุนวิชาการ
มหาวิทยาลัยศิลปากร

Development of Internal Education Quality Assurance : A Case Study of Academic
Supporting Agencies, Silpakorn University

วศิน อิงคพัฒนากุล* และคณะ**

บทคัดย่อ

มหาวิทยาลัยศิลปากร มีหน่วยงานสนับสนุนวิชาการแก่คณะวิชาตามภารกิจหลัก ประกอบด้วย หน่วยงาน ประกอบด้วย ศูนย์/ สถาบัน/ สำนักและหอ ได้แก่ บัณฑิตวิทยาลัย ศูนย์คอมพิวเตอร์ หอศิลป์ สถาบันวิจัยและพัฒนา สำนักหอสมุดกลาง และสำนักงานอธิการบดี โดยมีระบบและกลไกการประกันคุณภาพ การศึกษาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปีการศึกษา 2542 จนถึงปัจจุบัน โดยมหาวิทยาลัยศิลปากรได้ร่วมกันศึกษาข้อมูล การประเมินคุณภาพการศึกษาภายในของคณะวิชาในปีการศึกษา 2553 และ 2554 จากเอกสารรายงานการ ประเมินคุณภาพภายใน การสัมภาษณ์ส่วนบุคคลเชิงลึก และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม ซึ่งจากการศึกษาและ วิเคราะห์ผลการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในระบบคะแนนเต็ม 5.00 คะแนน พบว่าในภาพรวม มหาวิทยาลัยมีผลการประเมินอยู่ในเกณฑ์ “ดี” ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องจากการให้ความสำคัญกับระบบและกลไกการ ประกันคุณภาพการศึกษาของหน่วยงานสนับสนุนทางวิชาการ อย่างไรก็ตาม ผลการประกันคุณภาพการศึกษา ภายในสะท้อนให้เห็นว่า กลุ่มหน่วยงานสนับสนุนวิชาการ ต้องเสริมสร้างความเข้มแข็งในด้านการสนับสนุน วิชาการแก่คณะวิชาตามพันธกิจ 4 ด้านของมหาวิทยาลัย ได้แก่ การผลิตบัณฑิต การวิจัย การบริการวิชาการแก่ สังคม และทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม

Abstract

The academic supporting agencies could be considered as the most important mechanism of Silpakorn university to complete its main mission. Academic supporting agencies comprise of graduated school, computer center, art gallery, research and development center, central library and office of university president. Their system and mechanism of quality assurance have been continuously applied to ensure their quality of services from academic year of 1999. Between academic year 2011 and 2012, Silpakorn university has applied 5 scale assessment for quality assurance. Result from the assessments express a good quality ranking for these two academic years. Obviously, all academic supporting agency recognized that the system and mechanism of quality assurance has been considered as the most important system and mechanism to drive Silpakorn university to meet its own aspiration.

Keywords : internal quality assurance in education, academic supporting agency

* รองศาสตราจารย์ ดร. รองอธิการบดีฝ่ายประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร

** คณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร

บทนำ

การพัฒนามาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษาไทยในปัจจุบัน อาศัยหลักการภายใต้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก โดยให้ถือว่า การประกันคุณภาพภายในเป็นภารกิจหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษา ที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก

จากกรอบของกฎหมายทางการศึกษาดังกล่าว การพัฒนาคุณภาพการศึกษาจึงมีความสำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่ง อีกทั้งเมื่อเชื่อมโยงกับบริบทโลกจะพบว่า สถาบันทางการศึกษามีความจำเป็นจะต้องศึกษาในเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อผลักดันให้เกิดกระบวนการต่างๆ ที่ส่งเสริมให้เกิดการดำเนินงานไปได้อย่างมีประสิทธิภาพทัดเทียมกับนานาประเทศ และสังคมโลกซึ่งกำลังเปลี่ยนแปลงไปภายใต้การแข่งขันในด้านต่าง ๆ ที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง โดยเน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ครอบคลุมถึงพันธกิจหลักของอุดมศึกษา 4 ประการ อันได้แก่ การผลิตบัณฑิต การวิจัย การบริการทางวิชาการและการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เพื่อให้ได้ผลผลิตของสถานศึกษาที่มีคุณภาพ และสามารถรับใช้สังคมในสาขาวิชาต่าง ๆ ได้

ดังนั้นการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับพัฒนาการของการประกันคุณภาพการศึกษาจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งทั้งต่อองค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนบุคลากรด้านการประกันคุณภาพการศึกษาในทุกระดับ โดยข้อมูลที่ได้จากการวิจัยดังกล่าวสามารถนำมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนา ระบบ และกลไก ของมหาวิทยาลัยให้สามารถดำเนินงานได้อย่างมีคุณภาพ มาตรฐาน และตรงตามความต้องการของผู้รับบริการสูงสุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อติดตามตรวจสอบการเปลี่ยนแปลงของผลการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของหน่วยงานสนับสนุนวิชาการของ มหาวิทยาลัยศิลปากร ประจำปีการศึกษา 2553 – 2554
2. เพื่อวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของผลการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ตลอดจนการปรับปรุงองค์กรตามข้อเสนอแนะการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน
3. เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบรูปแบบการตรวจรายงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน

วิธีการวิจัย

เนื่องจากการศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อการแสวงหาข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา ความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย แนวโน้มความเปลี่ยนแปลงของคุณภาพการศึกษา และการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน โดยวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบเพื่อแสดงผลกระทบทางบวก (positive impact) และผลกระทบทางลบ (negative impact) จากการพัฒนาคุณภาพการศึกษา รวมถึงข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์การเป็นประธานกรรมการและการเป็นกรรมการ ตลอดจนการเป็นกรรมการและเลขานุการของคณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน โดยอาจได้รับข้อเสนอแนะที่สำคัญและจำเป็น

ต่อการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถาบันอุดมศึกษา ดังนั้น เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกในการวิเคราะห์ผลการศึกษาวิจัย จึงกำหนดวิธีการในการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Approach) ซึ่งในการศึกษานี้ใช้วิธีการเก็บข้อมูลแบบสามเส้า (triangulation) ประกอบด้วย 1) การศึกษาข้อมูลจากเอกสารรายงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน และเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้องกับคู่มือการตรวจประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถาบันอุดมศึกษา 2) การสัมภาษณ์ ซึ่งแบ่งเป็นการสัมภาษณ์ส่วนบุคคลเชิงลึก (In-depth Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) และ 3) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม ซึ่งวิธีการแต่ละวิธีมีสาระสำคัญโดยสังเขปดังนี้

1. การศึกษาข้อมูลจากเอกสาร โดยรวบรวมและวิเคราะห์เอกสารรายงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของหน่วยงานสนับสนุนวิชาการหลัก ประกอบไปด้วย บัณฑิตวิทยาลัย ศูนย์คอมพิวเตอร์ หอศิลป์ สถาบันวิจัยและพัฒนา สำนักหอสมุดกลาง และสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยศิลปากร ประจำปีการศึกษา 2553 – 2554 และเอกสารคู่มือการตรวจประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถาบันอุดมศึกษา

2. การสัมภาษณ์ส่วนบุคคลเชิงลึก (In-depth Interview) เป็นวิธีการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) โดยผู้วิจัยจัดเตรียมเพียงหัวข้อเรื่องหรือแนวคำถามกว้างๆ เป็นลักษณะคำถามปลายเปิดเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสัมภาษณ์ คำถามใดที่ยังไม่ได้ข้อมูลหรือคำตอบที่มีรายละเอียดเพียงพอ ผู้วิจัยจะซักถามเพิ่มเติม (probe) เพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึก การเก็บรวบรวมข้อมูลจะเป็นการสัมภาษณ์ผู้ให้คำตอบหรือผู้ให้ข้อมูลแต่ละบุคคล หรือเป็นการสัมภาษณ์บุคคลเพียงคนเดียวในการสัมภาษณ์แต่ละครั้ง ทั้งนี้ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (key informants) ครอบคลุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (stakeholders) ที่เกี่ยวข้องทั้งโดยตรง และทางอ้อมทั้งหมดด้านการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของมหาวิทยาลัยศิลปากร

3. การสังเกตแบบมีส่วนร่วม เป็นรูปแบบการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลที่ผู้วิจัยเข้าร่วมสังเกตการณ์ในสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งในลักษณะการมีส่วนร่วม และการสังเกตการณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงประเด็น และเจาะลึก

การเลือกประชากรตัวอย่าง

ในการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพนั้น การเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นไปในลักษณะจำเพาะเจาะจง (Purposive Informant) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความแม่นยำ และสามารถวิเคราะห์ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับแต่ละสถานการณ์ แต่ละพื้นที่ ซึ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการศึกษานี้ใช้วิธีการเลือกตัวอย่าง 2 วิธีคือ

1. การเลือกตัวอย่างแบบสโนว์บอลล์ (Snowball Sampling) การเลือกประชากรตัวอย่างด้วยวิธีนี้จะเริ่มสัมภาษณ์ผู้รับผิดชอบการจัดทำรายงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในก่อน โดยสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน ซึ่งข้อมูลส่วนนี้จะช่วยให้ได้ข้อมูลเพิ่มเติมว่าประเด็นการพัฒนาคุณภาพการศึกษานั้นมีใครเกี่ยวข้องบ้าง และมีใครที่น่าจะเป็นผู้ที่สามารถให้ ข้อมูลที่ดีที่สุด (Key Informants) ซึ่งวิธีการนี้เปรียบเสมือนระบบการส่งต่อ (Referral System)

2. การเลือกตัวอย่างแบบหลายกลุ่มหรือหลายมิติ (Dimensional Sampling) การเลือกตัวอย่างวิธีนี้เป็น การแบ่งประชากรที่ศึกษาออกเป็นกลุ่มย่อยหรือมิติตามประเด็นที่ต้องการศึกษา โดยพิจารณาว่ามีใครบ้างที่มี

ส่วนเกี่ยวข้องโดยตรง (Direct Stakeholders) กับประเด็นที่ศึกษา หลังจากนั้นจึงดำเนินการคัดเลือกบุคคลที่เป็นตัวอย่างจากมิติ กลุ่มย่อย หรือกลุ่มที่เกี่ยวข้อง (Stakeholders)

ผลและอภิปรายผลการวิจัย

การติดตามตรวจสอบการเปลี่ยนแปลงของผลการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน

การศึกษาและรวบรวมข้อมูลที่ได้จากเอกสารรายงานประกันคุณภาพการศึกษา การสัมภาษณ์บุคลากรที่เกี่ยวข้อง และการสังเกตแบบมีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพการศึกษาประจำปีของหน่วยงาน สนับสนุนวิชาการ มหาวิทยาลัยศิลปากร ประจำปีการศึกษา 2553 – 2554 พบว่า นับตั้งแต่ที่มหาวิทยาลัยศิลปากรมีการจัดทำนโยบายด้านการประกันคุณภาพการศึกษา และเริ่มดำเนินการด้านระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษาภายในมาตั้งแต่ปีการศึกษา 2542 ซึ่งได้กำหนดให้ทุกคณะและทุกหน่วยงานพัฒนาระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษาของหน่วยงาน

จากการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิและการสัมภาษณ์บุคลากรที่รับผิดชอบการประกันคุณภาพการศึกษาของกลุ่มหน่วยงานสนับสนุนวิชาการ มหาวิทยาลัยศิลปากร ประจำปีการศึกษา 2553 – 2554 พบว่า มหาวิทยาลัยศิลปากรเริ่มดำเนินการพัฒนาระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษาภายในอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปีการศึกษา 2543 โดยเริ่มดำเนินการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่บุคลากรทุกภาคส่วนของมหาวิทยาลัย ตั้งแต่ปีการศึกษา 2542 เป็นต้นมา และกำหนดให้ทุกคณะและทุกหน่วยงานพัฒนาระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของหน่วยงาน ซึ่งกลุ่มหน่วยงานสนับสนุนวิชาการ มหาวิทยาลัยศิลปากรได้แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อพัฒนาระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษาภายในให้สอดคล้องกับระบบและกลไกของมหาวิทยาลัย โดยระหว่างปีการศึกษา 2544-2554 กลุ่มหน่วยงานสนับสนุนวิชาการ มหาวิทยาลัยศิลปากรดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในอย่างต่อเนื่องทุกปี สามารถแบ่งช่วงเวลาพัฒนาการของระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของกลุ่มหน่วยงานสนับสนุนวิชาการ แบบมหาวิทยาลัยศิลปากร เป็น 3 ช่วงเวลา คือ

ช่วงเวลาที่ 1 (ปีการศึกษา 2544-2546) การตรวจสอบผลการดำเนินงาน เป็นช่วงเริ่มต้นของการพัฒนาระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน โดยดำเนินการในลักษณะการจัดทำรายงานการศึกษาตนเอง (Self Study Report-SSR) และไม่มีการประเมินเพื่อตัดสินผลการดำเนินงาน เป็นเพียงการศึกษาสภาพของของกลุ่มหน่วยงานสนับสนุนวิชาการ มหาวิทยาลัยศิลปากรเท่านั้น

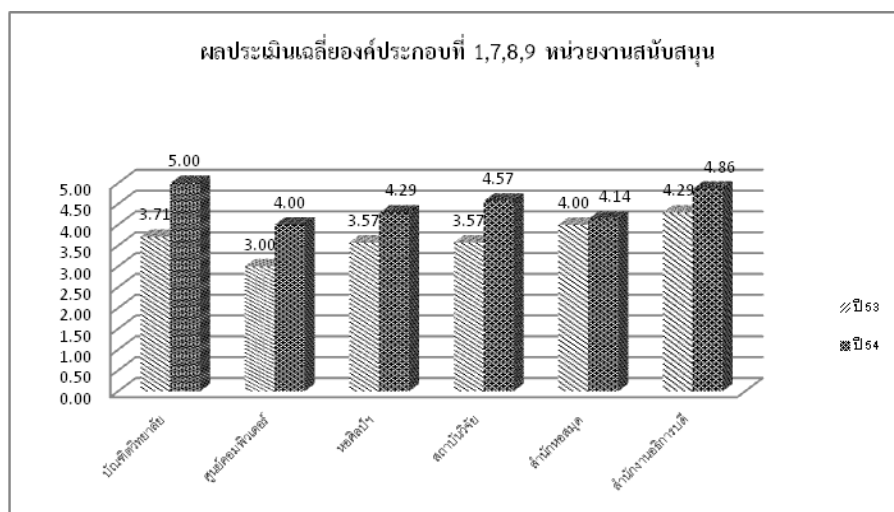
ช่วงเวลาที่ 2 (ปีการศึกษา 2547) การพัฒนาระบบประเมินผลการดำเนินงาน มหาวิทยาลัยเริ่มมีการพัฒนาจากการจัดทำรายงานการศึกษาตนเอง (Self Study Report-SSR) เป็นการจัดทำรายงานการประเมินตนเอง (Self Assessment Report-SAR) แต่ยังไม่มีการประเมินผลการดำเนินงาน เนื่องจาก สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ยังไม่ได้กำหนดเกณฑ์การประเมินคุณภาพการศึกษาภายในอย่างเป็นทางการ

ช่วงเวลาที่ 3 (ปีการศึกษา 2548-2554) การประเมินผลการดำเนินงานตามระบบและกลไกของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา เป็นการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในตามเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายในปีการศึกษา 2554 นั้น เป็นปีการศึกษาแรกที่มหาวิทยาลัยศิลปากรประยุกต์ระบบการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) โดยนำตัวบ่งชี้ที่ 1-15 ของการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกเข้ามาร่วมในการประเมินคุณภาพการศึกษาด้วย ทั้งนี้

กลุ่มสนับสนุนวิชาการ มหาวิทยาลัยศิลปากรมีการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในจำนวน 7 ครั้ง ระหว่างปีการศึกษา 2548-2554 โดยการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในระหว่างปีการศึกษา 2548-2552 ยังคงใช้เกณฑ์คะแนนเต็มการประเมินเป็น 3.00 คะแนน แต่ในปีการศึกษา 2553-2554 มีคะแนนเต็มการประเมินเป็น 5.00 คะแนนตามเกณฑ์สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)

แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของคุณภาพการศึกษา

การวิเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในระหว่างปีการศึกษา 2553 – 2554 ของหน่วยงานสนับสนุนวิชาการ มหาวิทยาลัยศิลปากร ประกอบด้วย 6 หน่วยงาน ได้แก่ บัณฑิตวิทยาลัย ศูนย์คอมพิวเตอร์ หอศิลป์ สถาบันวิจัยและพัฒนา สำนักหอสมุดกลาง และสำนักงานอธิการบดี โดยมีการวิเคราะห์ผลประเมินในองค์ประกอบร่วม ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ปรัชญา ปณิธาน วัตถุประสงค์ และแผนดำเนินการ องค์ประกอบที่ 7 การบริหารจัดการ องค์ประกอบที่ 8 การเงินและงบประมาณ และองค์ประกอบที่ 9 ระบบและกลไกการประกันคุณภาพ นั้น พบว่า ทุกหน่วยงานมีทิศทางการพัฒนาที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังรายละเอียดในภาพที่ 1 แสดงให้เห็นว่า ในปีการศึกษา 2554 ส่วนใหญ่หน่วยงานมีคะแนนการประเมินที่เพิ่มขึ้นใกล้เคียงกันอยู่ระหว่าง 3.57 – 4.86 คะแนน โดยมีร้อยละของพัฒนาการตามลำดับ ได้แก่ สถาบันวิจัยและพัฒนา หอศิลป์ สำนักงานอธิการบดี และสำนักหอสมุดกลาง (28.01, 20.17, 13.29, 3.5) สำหรับหน่วยงานที่มีผลการประเมินแบบก้าวกระโดดได้แก่ บัณฑิตวิทยาลัย มีพัฒนาการคิดเป็นร้อยละ 34.77 (จาก 3.71 คะแนน ในปีการศึกษา 2553 เป็น 5.00 คะแนน ในปีการศึกษา 2554) รองลงมาศูนย์คอมพิวเตอร์ มีพัฒนาการคิดเป็นร้อยละ 33.00 (จาก 3.00 คะแนน ในปีการศึกษา 2553 เป็น 4.00 คะแนน ในปีการศึกษา 2554)

ภาพที่ 1 เปรียบเทียบผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในเฉลี่ย (องค์ประกอบที่ 1,7,8 และ 9) หน่วยงานสนับสนุนวิชาการ มหาวิทยาลัยศิลปากร ประจำปีการศึกษา 2553-2554

นอกจากนี้ เมื่อวิเคราะห์และพิจารณา ตามรายองค์ประกอบที่ 1,7,8 และ 9 เปรียบเทียบระหว่างปีการศึกษา 2553 และ 2554 จะพบว่า กลุ่มหน่วยงานสนับสนุนวิชาการ มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาผลการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม ใน 2 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 7 และ องค์ประกอบที่ 1 ซึ่งมีผลการประเมินอยู่ในระดับเกณฑ์คุณภาพ “ดี” และ “ดีมาก” ดังนี้

องค์ประกอบที่ 7 ด้านการบริหารและการจัดการ เมื่อพิจารณารายหน่วยงาน พบว่า ทุกหน่วยงานมีพัฒนาการที่สูงขึ้นในปีการศึกษา 2554 (คะแนนการประเมินอยู่ระหว่าง 4.00 – 5.00 คะแนน) ได้แก่ ศูนย์คอมพิวเตอร์ มีคะแนนพัฒนาการที่เพิ่มสูงขึ้น คิดเป็นร้อยละ 100 รองลงมาคือ บัณฑิตวิทยาลัย คิดเป็นร้อยละ 66.66

และองค์ประกอบที่ 1 ปรัชญา ปณิธาน วัตถุประสงค์ และแผนงาน ในปีการศึกษา 2554 หน่วยงานที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับเกณฑ์คุณภาพ “ดี” และ “ดีมาก” ประกอบด้วย 4 หน่วยงาน ได้แก่ บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันวิจัย สำนักหอสมุด และสำนักงานอธิการบดี (คะแนนการประเมิน 5.00 คะแนนจากคะแนนเต็ม 5.00 คะแนน) ดังรายละเอียดในตารางที่ 1 เปรียบเทียบผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในเฉลี่ย (องค์ประกอบที่ 1 , 7 , 8 และ 9) หน่วยงานสนับสนุนวิชาการ มหาวิทยาลัยศิลปากร ประจำปีการศึกษา 2553-2554)

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในเฉลี่ย (องค์ประกอบที่ 1 , 7 , 8 และ 9) หน่วยงานสนับสนุนวิชาการ มหาวิทยาลัยศิลปากร ประจำปีการศึกษา 2553-2554

องค์ประกอบ/ปีการศึกษา	บพ.		ศค.		พค.		สว.		สห.		สนอ.	
	2553	2554	2553	2554	2553	2554	2553	2554	2553	2554	2553	2554
1ปรัชญา ปณิธาน วิถีประพฤติปฏิบัติ	5.00	5.00	3.00	4.00	4.00	4.00	3.00	5.00	4.00	5.00	5.00	5.00
7 การบริหารและการจัดการ	3.00	5.00	2.00	4.00	3.25	4.50	3.75	4.50	3.75	4.00	4.25	5.00
8 การเงินและงบประมาณ	5.00	5.00	5.00	4.00	5.00	5.00	3.00	5.00	5.00	4.00	4.00	5.00
9 ระบบและกลไกการประกันคุณภาพภายใน	4.00	5.00	5.00	4.00	3.00	3.00	4.00	4.00	4.00	4.00	4.00	4.00
เฉลี่ย	3.71	5.00	3.00	4.00	3.57	4.29	3.57	4.57	4.00	4.14	4.29	4.86
เกณฑ์คุณภาพ	ดี	ดีมาก	พอใช้	ดี	ดี	ดี	ดี	ดีมาก	ดี	ดี	ดี	ดีมาก

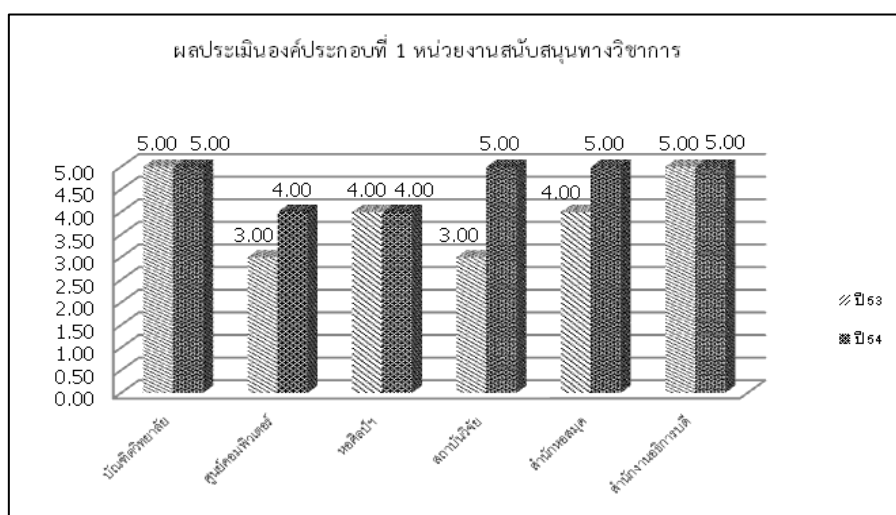
หมายเหตุ

- บพ. หมายถึง บัณฑิตวิทยาลัย
- ศค. หมายถึง ศูนย์คอมพิวเตอร์
- พค. หมายถึง หอศิลป์
- สว. หมายถึง สถาบันวิจัยและพัฒนา
- สห. หมายถึง สำนักหอสมุดกลาง
- สนอ. หมายถึง สำนักงานอธิการบดี

พัฒนาการคุณภาพการศึกษาตามองค์ประกอบ

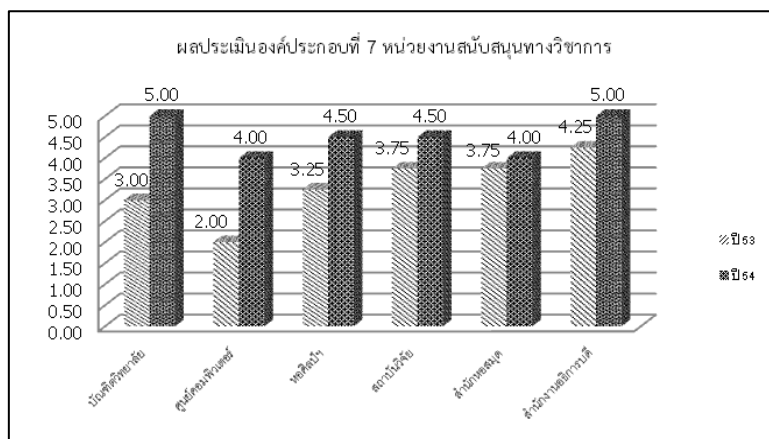
ในการที่จะนำเสนอให้เห็นพัฒนาการคุณภาพการศึกษาของหน่วยงานสนับสนุนทางวิชาการ เพื่อนำมาวิเคราะห์และใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดทิศทางการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาภายในได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องจำแนกผลการวิเคราะห์เป็นรายองค์ประกอบดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 (ปรัชญา ปณิธาน วัตถุประสงค์ แผนงาน) พบว่าในปีการศึกษา 2553 และ 2554 ทุกหน่วยงานสนับสนุนทางวิชาการ มีผลการประเมินคุณภาพการศึกษา อยู่ในระดับที่สูงขึ้นและคงที่ โดยมี 2 หน่วยงาน ที่มีผลการประเมินคุณภาพคงที่ อยู่ในเกณฑ์คุณภาพ “ดีมาก” (คะแนนการประเมิน 5.00 คะแนน จากคะแนนเต็ม 5.00 คะแนน ในทั้งสองปีการศึกษา) ได้แก่ บัณฑิตวิทยาลัย และสำนักงานอธิการบดี และ มี 3 หน่วยงาน ได้แก่ สถาบันวิจัยและพัฒนา และสำนักหอสมุดกลาง ที่มีผลการประเมินคุณภาพสูงขึ้นเป็น 5.00 คะแนน เกณฑ์คุณภาพ “ดีมาก” ในปีการศึกษา 2554 เมื่อเทียบกับปีการศึกษา 2553 โดยมีสัดส่วนพัฒนาการเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 66.66 และ 25.00 ตามลำดับ ส่วนศูนย์คอมพิวเตอร์ และหอศิลป์ มีผลการประเมินคุณภาพการศึกษาทั้งในปีการศึกษา 2553 และ 2554 อยู่ในเกณฑ์คุณภาพ “ดี” (ภาพที่ 1)

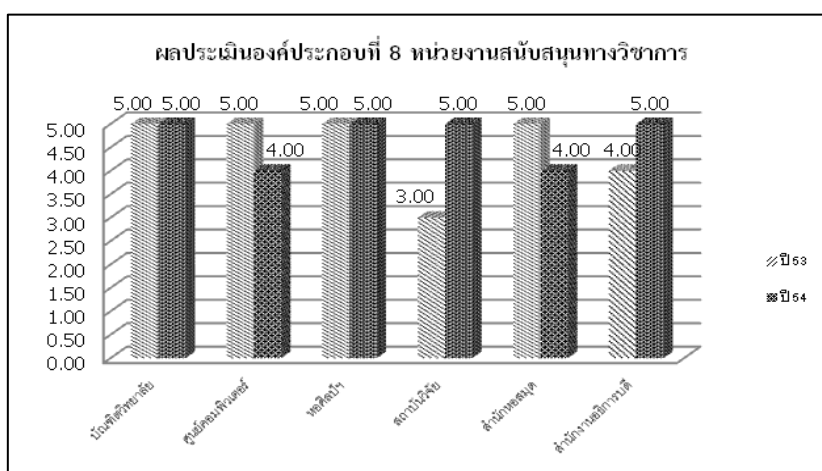
ภาพที่ 1 เปรียบเทียบแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงผลการประเมินคุณภาพการศึกษาองค์ประกอบที่ 1 ระหว่างปีการศึกษา 2553 ถึง 2554 หน่วยงานสนับสนุนทางวิชาการ

องค์ประกอบที่ 7 (การบริหารและการจัดการ) พบว่าทุกหน่วยงานสนับสนุนทางวิชาการ มีพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง โดยมี 2 หน่วยงานที่มีพัฒนาการเป็น 5.00 เกณฑ์คุณภาพ “ดีมาก” คะแนน ในปีการศึกษา 2554 ได้แก่ บัณฑิตวิทยาลัย และสำนักงานอธิการบดี คิดเป็นร้อยละ 66.66 และ 17.65 ตามลำดับ หน่วยงานที่มีสัดส่วนพัฒนาการสูงขึ้นมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 100 ได้แก่ ศูนย์คอมพิวเตอร์ ซึ่งมีผลการประเมินคุณภาพอยู่ในเกณฑ์คุณภาพ “ดี” (จาก 2.00 คะแนน ในปีการศึกษา 2553 เป็น 4.00 คะแนน ในปีการศึกษา 2554) ส่วนหน่วยงานที่มีพัฒนาการเพิ่มขึ้นอยู่ในเกณฑ์คุณภาพระดับ “ดี” มี 3 หน่วยงาน ได้แก่ หอศิลป์ สถาบันวิจัยและพัฒนา และสำนักหอสมุดกลาง (จากในปีการศึกษา 2553 ทั้งสามหน่วยงานมีคะแนนอยู่ระหว่าง 3.25 – 3.75 คะแนน ขึ้นมาเป็นอยู่ระหว่าง 4.00 – 4.50 คะแนน ในปีการศึกษา 2554) (ภาพที่ 2)

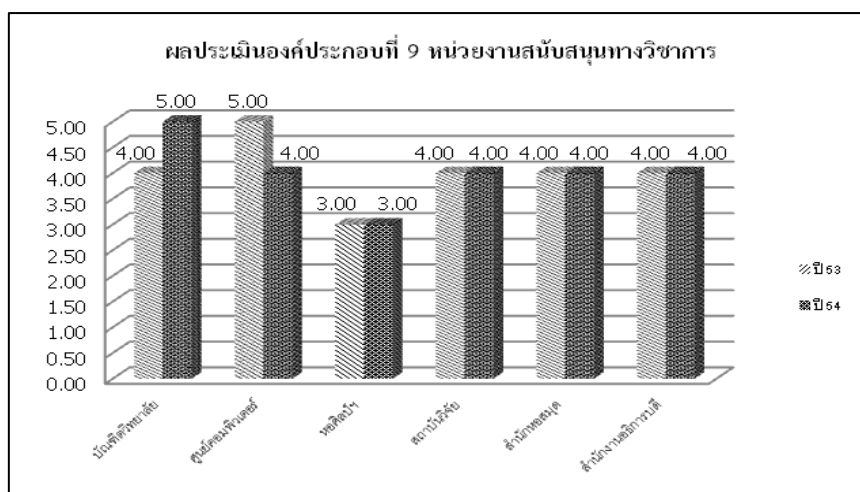
ภาพที่ 2 เปรียบเทียบแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงผลการประเมินคุณภาพการศึกษาขององค์ประกอบที่ 7 ระหว่างปีการศึกษา 2553 ถึง 2554 หน่วยงานสนับสนุนทางวิชาการ

องค์ประกอบที่ 8 (การเงินและงบประมาณ) หน่วยงานสนับสนุนวิชาการ มีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่หลากหลาย ทั้งในรูปแบบคงที่ เพิ่มขึ้นและลดลง โดยหน่วยงานที่มีผลการประเมินคุณภาพคงที่ คะแนนประเมิน 5.00 คะแนน อยู่ในเกณฑ์คุณภาพ “ดีมาก” ทั้ง 2 ปีการศึกษา ได้แก่ บัณฑิตวิทยาลัย และ หอศิลป์ เมื่อพิจารณาสัดส่วนของพัฒนาการ พบว่า สถาบันวิจัยและพัฒนา มีคะแนนพัฒนาการสูงที่สุด แม้ว่าในปีการศึกษา 2553 จะมีคะแนนการประเมินอยู่ที่ 3.00 คะแนนซึ่งต่ำที่สุดเมื่อเทียบกับหน่วยงานอื่น แต่มีพัฒนาการเพิ่มขึ้นในปีการศึกษา 2554 เป็น 5.00 คะแนน (จากเกณฑ์คุณภาพ “พอใช้” เป็น “ดีมาก”) ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 66.66 รองลงมา สำนักงานอธิการบดี มีคะแนนพัฒนาการเพิ่มขึ้นเช่นเดียวกัน จาก 4.00 คะแนน ในปีการศึกษา 2553 เป็น 5.00 คะแนน ในปีการศึกษา 2554 (จากเกณฑ์คุณภาพ “ดี” เป็น “ดีมาก”) ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 25.00 สำหรับหน่วยงานที่มีผลการประเมินคุณภาพลดลงเพียงเล็กน้อย มี 2 หน่วยงาน ได้แก่ ศูนย์คอมพิวเตอร์ และสำนักหอสมุดกลาง (จาก 5.00 คะแนน ในปีการศึกษา 2553 เป็น 4.00 คะแนน ในปีการศึกษา 2554) แต่ก็ยังคงอยู่ในเกณฑ์คุณภาพระดับ “ดี” (ภาพที่ 3)

ภาพที่ 3 เปรียบเทียบแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงผลการประเมินคุณภาพการศึกษาขององค์ประกอบที่ 8 ระหว่างปีการศึกษา 2553 ถึง 2554 หน่วยงานสนับสนุนทางวิชาการ

องค์ประกอบที่ 9 (ระบบและกลไกการประกันคุณภาพภายใน) พบว่า ส่วนใหญ่หน่วยงานสนับสนุนทางวิชาการ มีผลการประเมินระดับคงที่ ทั้งสองปีการศึกษา (คะแนนการประเมินอยู่ระหว่าง 3.00 - 4.00 คะแนน) เกณฑ์คุณภาพ “ดี” ยกเว้น บัณฑิตวิทยาลัย และ ศูนย์คอมพิวเตอร์ ที่มีผลการประเมินที่แตกต่าง โดยบัณฑิตวิทยาลัย มีคะแนนพัฒนาการสูงที่สุด คิดเป็นร้อยละ 25.00 โดยพัฒนาการจากเกณฑ์คุณภาพระดับ “ดี” เป็น “ดีมาก” (จาก 4.00 คะแนน ในปีการศึกษา 2553 เป็น 5.00 คะแนน ในปีการศึกษา 2554) ส่วนศูนย์คอมพิวเตอร์ มีผลการประเมินที่ลดลงเพียงเล็กน้อย คิดเป็นร้อยละ 20.00 ซึ่งผลการประเมินยังคงอยู่ในเกณฑ์คุณภาพระดับ “ดี” (จาก 5.00 คะแนน ในปีการศึกษา 2553 เป็น 4.00 คะแนน ในปีการศึกษา 2554) โดยจากข้อมูลส่วนใหญ่พบว่าหน่วยงานสนับสนุนทางวิชาการไม่มีนวัตกรรมหรือแนวปฏิบัติที่ดีทางด้านการประกันคุณภาพการศึกษา หรือไม่ได้ดำเนินการด้านการวิจัยและการเผยแพร่ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ยกเว้น บัณฑิตวิทยาลัยที่ได้ดำเนินการมาครบถ้วนในปีการศึกษา 2554 (ภาพที่ 4)

ภาพที่ 4 เปรียบเทียบแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงผลการประเมินคุณภาพการศึกษาขององค์ประกอบที่ 9 ระหว่างปีการศึกษา 2553 ถึง 2554 หน่วยงานสนับสนุนทางวิชาการ

ทั้งนี้ คณะกรรมการประเมินคุณภาพฯ จะให้ข้อเสนอแนะและจุดที่ควรพัฒนาแก่หน่วยงานทุกรอบปี การประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน เพื่อนำมากำหนดเป็นแนวทางปรับปรุงหรือพัฒนาผลการดำเนินงานในรอบปีถัดไป สำหรับการวิเคราะห์ตนเองตามข้อเสนอแนะดังกล่าวของหน่วยงานสนับสนุนทางวิชาการ พบว่า หน่วยงานสนับสนุนทางวิชาการยังต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาต่อไป ซึ่งสามารถสรุปรายละเอียดได้ ดังนี้

สรุปผลการวิเคราะห์ภาพรวม จำแนกตามรายองค์ประกอบ

องค์ประกอบที่ 1 (ปรัชญา ปณิธาน วัตถุประสงค์ แผนงาน) จากการวิเคราะห์จุดที่ควรพัฒนาและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการตรวจประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน ทั้งในปีการศึกษา 2553 และ 2554 พบว่าส่วนใหญ่หน่วยงานสนับสนุนทางวิชาการมีจุดแข็งในเรื่องการกำหนดแผนที่มีวิสัยทัศน์และวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน แต่ยังขาดการให้ความรู้แก่บุคลากรรวมถึงการมีส่วนร่วมของบุคลากรในเรื่องการจัดทำแผนยุทธศาสตร์

และแผนกลยุทธ์ขององค์กร ตลอดจนการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติรวมถึงการถ่ายทอดตัวชี้วัดแผนระดับองค์กรสู่ระดับบุคคล ซึ่งทุกหน่วยงานได้วิเคราะห์ตนเองและได้ดำเนินการปรับปรุงเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและเสริมสร้างความเข้าใจเรื่องการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ ส่งเสริมการดำเนินกิจกรรมตามแผนสำหรับพัฒนาหน่วยงานต่อไป

องค์ประกอบที่ 7 (การบริหารและการจัดการ) เมื่อวิเคราะห์จุดที่ควรพัฒนาและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการตรวจประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน ทั้งในปีการศึกษา 2553 และ 2554 พบว่า การบริหารจัดการของหน่วยงานสนับสนุนวิชาการ เป็นการบริหารงานตามภารกิจหลักเพื่อสนับสนุนวิชาการแก่คณะวิชา โดยมีภารกิจและวัฒนธรรมองค์กรที่แตกต่างกันทั้งในเรื่องของภาวะผู้นำ การพัฒนาบุคลากร การพัฒนาองค์กรสู่สถาบันการเรียนรู้ ระบบข้อมูล หรือแม้แต่การบริหารความเสี่ยงในเรื่องต่างๆ เป็นต้น อย่างไรก็ตามทุกหน่วยงานได้ออกแบบและปรับปรุงผลการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะดังกล่าวอย่างครบถ้วน มีการดำเนินการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาบุคลากร การบริหารความเสี่ยง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของบุคลากรทั้งสายสนับสนุนและสายวิชาการต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างศักยภาพและประสิทธิภาพของหน่วยงานให้มากขึ้นอย่างต่อเนื่อง

องค์ประกอบที่ 8 (การเงินและงบประมาณ) สิ่งสำคัญที่ขับเคลื่อนให้ผลการดำเนินงานของหน่วยงานบรรลุตามเป้าหมาย นั่นคือ มีการวิเคราะห์และจัดทำแผนกลยุทธ์ทางการเงินที่ดี ทำให้กระบวนการจัดการด้านการเงินและงบประมาณเป็นไปตามเป้าหมาย ซึ่งในปีการศึกษา 2553 มีบางหน่วยงานที่ขาดการวิเคราะห์และจัดทำแผนกลยุทธ์ทางการเงิน ส่งผลให้ขั้นตอนการดำเนินงานทางการเงินยังไม่ชัดเจน อย่างไรก็ตามในปีการศึกษา 2554 พบว่า หน่วยงานมีการกำหนดทิศทางการบริหารงานให้สอดคล้องกับภารกิจที่ชัดเจนมากขึ้น สะท้อนให้ผลการดำเนินงานมีพัฒนาการอยู่ในเกณฑ์คุณภาพ “ดี” และ “ดีมาก” และเพื่อให้ผลการดำเนินงานมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง หน่วยงานพยายามปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการประเมินฯ ในเรื่องการสร้างระบบและหาแนวทางในการพัฒนาการจัดแผนกลยุทธ์ทางการเงินที่ดีเพื่อการบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพในปีต่อไป

องค์ประกอบที่ 9 (ระบบและกลไกการประกันคุณภาพภายใน) ตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการประเมินคุณภาพฯ พบว่า กลุ่มหน่วยงานสนับสนุนวิชาการ ได้ดำเนินการพัฒนาปรับปรุงการสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเกณฑ์การประกันคุณภาพการศึกษาทั้งภายในและภายนอกแก่ผู้บริหาร และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเร่งสร้างความเข้มแข็งให้ระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษา การพัฒนาตัวชี้วัดนอกจากตัวชี้วัดในองค์ประกอบรวม 1, 7, 8 และ 9 ให้สอดคล้องกับภารกิจหลัก เพื่อสะท้อนผลการดำเนินงานตามภารกิจหลักของหน่วยงานที่ชัดเจนมากขึ้น นอกจากนี้ มีการสร้างเครือข่ายในการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพเพื่อการทำงานร่วมกัน และขยายช่องทางการเผยแพร่แนวปฏิบัติด้านการประกันคุณภาพการศึกษาแก่สาธารณชน

เมื่อพิจารณาผลการดำเนินงานในภาพรวมของหน่วยงานสนับสนุนวิชาการ พบว่า ในองค์ประกอบที่ 1, 7, 8 และ 9 ส่วนใหญ่หน่วยงานสนับสนุนทางวิชาการ มีแนวโน้มในการพัฒนาต่อเนื่องอย่างสม่ำเสมอในทุกด้าน ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานที่เพิ่มขึ้นในช่วงปีการศึกษา 2553 – 2554 และมีแนวโน้มของการพัฒนาที่ชัดเจนในอนาคต แต่สิ่งสำคัญที่หน่วยงานสนับสนุนวิชาการควรตระหนัก กล่าวคือ การดำเนินงานที่ชัดเจนตามภารกิจหลักของหน่วยงานในการสนับสนุนคณะวิชา และควรมีพัฒนาการในรูปแบบการบูรณาการผลการดำเนินงานร่วมกันในหน่วยงานที่มีภารกิจที่คล้ายคลึงกัน

เอกสารอ้างอิง

- บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. (2553). รายงานประจำปีที่เป็นรายงานการประเมินคุณภาพภายในของ
บัณฑิตวิทยาลัย
- บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. (2554). รายงานประจำปีที่เป็นรายงานการประเมินคุณภาพภายในของ
บัณฑิตวิทยาลัย
- ศูนย์คอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. (2553). รายงานประจำปีที่เป็นรายงานการประเมินคุณภาพภายใน
ของศูนย์คอมพิวเตอร์
- ศูนย์คอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. (2554). รายงานประจำปีที่เป็นรายงานการประเมินคุณภาพภายใน
ของศูนย์คอมพิวเตอร์.
- หอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. (2553). รายงานประจำปีที่เป็นรายงานการประเมินคุณภาพภายในของหอศิลป์
- หอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. (2554). รายงานประจำปีที่เป็นรายงานการประเมินคุณภาพภายในของหอศิลป์
- สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยศิลปากร. (2553). รายงานประจำปีที่เป็นรายงานการประเมินคุณภาพ
ภายในของสถาบันวิจัยและพัฒนา
- สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยศิลปากร. (2554). รายงานประจำปีที่เป็นรายงานการประเมินคุณภาพ
ภายในของสถาบันวิจัยและพัฒนา
- สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศิลปากร. (2553). รายงานประจำปีที่เป็นรายงานการประเมินคุณภาพภายใน
ของสำนักหอสมุดกลาง
- สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศิลปากร. (2554). รายงานประจำปีที่เป็นรายงานการประเมินคุณภาพภายใน
ของสำนักหอสมุดกลาง
- สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยศิลปากร. (2553). รายงานประจำปีที่เป็นรายงานการประเมินคุณภาพภายใน
ของสำนักงานอธิการบดี
- สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยศิลปากร. (2554). รายงานประจำปีที่เป็นรายงานการประเมินคุณภาพภายใน
ของสำนักงานอธิการบดี
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2554). คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา พ.ศ.
2553 ระดับอุดมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์, 2554.